

שיח ושיג בפרשה - שבת פרה.

"זֶה יִתְּנוּ" (ל', יג')

הראה ה' למשה כמין מטבע של אש ומשקלה כחצי השקל ואמר לו: "כזה יתנו" (רש"י).

ומספרים על המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל שיום אחד פנה אליו יהודי בדמעות שליש ואמר לו שיש לו גידול בגוף ב"מ, וצריך לעבור ניתוח בעוד שבועיים. הסתכל הרב על הצילום ואמר לו בעזרת ה' לא תצטרך לעשות ניתוח, רק תתן שתים עשרה אלף לירות עבור התיקון שנעשה. למרות שבדרך כלל הרב היה מבקש ששים לירות אבל במקרה הזה למרבית הפלא ביקש הרב סכום גדול. באותו יום הלך החולה, לוח את הכסף ונתן לרב את כל הסכום הנדרש. ומיהר הרב וחילק למוסדות ולאברכים את כל הכסף, ועשה תיקון. לאחר שבועיים אמר לו הרב תאמר לרופאים שאני מבקש שלא יעשו ניתוח לפני שעושים צילום חוזר. הלך ואמר לרופאים כדברי הרב ולא הסכימו, וטענה בפניהם יש לנו צילום ברור מפעם שעברה, ושום דבר לא ישתנה. לאחר הפצרות רבות הסכימו הרופאים לצילום חוזר ואכן נדהמו למראה עיניהם כשראו שאין שום דבר בגופו ושלחוהו לביתו לחיים ולשלום על זה נאמר: "צדקה תציל ממות". (לבוש יוסף).

"נִתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נִפְשׁוֹ... (ל', יב')

את המילה: "ונתנו" אפשר לקרוא גם מהסוף להתחלה, והרמז בזה שבענין צדקה האדם צריך לתת בכל פעם ובכל זמן, כי עליו לדעת כי הממון שנמצא ברשותו אינו אלא רק בבחינת פקדון המופקד אצלו ואינו בטוח כלל, כי אינו שלו, וכמו שאמרו מדוע קוראים להם זוזים, שזוזים מאחד לשני, ולכן יתמיד האדם במצות הצדקה, כי אם ימנע את עצמו ממצוה זו יכול הוא להביא את עצמו למידה זו, כי ה' משפיל אף מרומם, ואם אדם זוכה ומקיים מצוה צדקה אל יחשוב כי יחוסו לו ע"י כך, אלא אדרבא עשר בשביל שתתעשר, וכמו שאמרו מלח ממון חסר, ז"א אדם רוצה שממונו יתקיים אצלו יחסר, וממילא יעמוד לאורך ימים, כמו המלח המקיים את הבשר לאורך ימים, וזהו מלח ממון חסר, לכן אפשר לקרוא "ונתנו" מהסוף להתחלה ונקבל ונתנו כי חוזר אליו הממון למפרע (וידבר יוסף)

ישראל לסגולתו

סגלה שלא יתיאש החולה בחליו

יִזְכָּר מַעֲשֵׂה חֲזִקָתוֹ הַמְּלֶכֶת, שֶׁבָּא אֵלָיו הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּהּ בְּנְבוּאָה מֵה', שְׁמוֹת יָמוֹת וְלֹא יַחֲיָה וְכִנְאַמֶּר (ישעיה לח, א-ה): בְּיָמֵינוּ הָיָה חֲלָה חֲזִקָתוֹ לְמוֹת וַיְבֹא אֵלָיו יִשְׁעִיָּהּ בֶן-אַמּוּץ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה-אָמַר ה' צוּ לְבִיתְךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תַחֲיָה.

וְעַם כָּל זֶה לֹא נִתְיָאֵשׁ חֲזִקָתוֹ מִן הַרְחָמִים, וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים וְנִתְרַפָּא, וְלִכְךָ יֹאמֶר פְּסוּקִים דְּלִהְלֵן בְּכֹנֶה וּבְאַמּוּנָה בְּה' רוֹפֵא חוּלֵי עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵף שְׁהִיְתָה נְבוּאָה מֵה' שְׁיָמוֹת חֲזִקָתָהּ, בְּכַח הַתְּפִלָּה הַפֶּתַח הַגְּזֵרָה, וְנוֹסְפוֹ לוֹ עוֹד חֲמֵשׁ עֲשָׂרֵה שָׁנָה, וְכַמוּבָא בְּחִז"ל כֵּן אָמַר לוֹ חֲזִקָתָהּ לִישְׁעִיָּהּ: כִּלְאִי (כְּנֶסֶת הַחַיִּיב) נְבוּאָתְךָ וְצֵא, כֵּן מְקַבְּלֵי מִבֵּית אָבִי אָבָא, אֶפְלוּ חֲרַב חֲדָה מִנְחַת עַל צְנֵאוֹ שֶׁל אָדָם אֶל תִּתְיָאֵשׁ מִן הַרְחָמִים.

וְאֵלוּ הֵם הַפְּסוּקִים:

"וַיִּסָּב חֲזִקָתוֹ פָּנָיו אֶל-הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-ה'. וַיֹּאמֶר אָנָּה ה' זָכַר-נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְחַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאֵמֶת וּבְלֵב שְׁלֵם וְהִטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי וַיִּבֶן חֲזִקָתוֹ כִּי גָדוֹל. וַיְהִי דְבַר-ה' אֶל-יִשְׁעִיָּהּ לֵאמֹר. הֲלוֹךְ וְאָמַרְתְּ אֶל-חֲזִקָתוֹ כֹּה-אָמַר ה' אֱלֹקֵי דָוִד אָבִיךָ שְׁמַעְתִּי אֶת-תְּפִלַּתְךָ רֵאִיתִי אֶת-דְּמָעֹתֶיךָ הִנְנִי יוֹסֵף עַל-עַל-יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֲשָׂרֵה שָׁנָה. (הרב לוגאסי יעקב ישראל)

אמת

כא. טוב לאדם שימות, משיחיה ויהיה שקרן בעיני בני-אדם.

המשך - האם הכנסת אורחים דוחה לימוד תורה לרבים

ותעלוזנה כליותי בראותי למה שכתב בשלחן ערוך הרב (ה' תלמוד תורה פ"ד סעיף ד), שאפילו תלמוד תורה של רבים נדחה מפני מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, כמו שאמרו על רבי יהודה בר אלעאי כשהיה מלמד לתלמידים, וראה הלכות המת או כלה שהולכת לחופה, היה מפסיק מתלמודו ללוות המת ולהכניס הכלה לחופה.

ויש אומרים שאם על ידי שיבטל עכשיו את לימודו לרבים, לא יוכלו להתאסף עוד ללמוד לאחר קיום המצוה, אין לו להפסיק אפילו למצוה מן תורה. ויש חולקים ואומרים שבכל עניין אין תלמוד תורה אפילו של רבים, דוחה שום מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, ואפילו היא מצוה קלה של דבריהם, מאחר שתכלית חכמה, הם מעשים טובים, וכן עיקר. עכ"ד.

וכן זכתה עיני לראות בספר השל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק נר מצוה מה) שכתב, שאם אירע לאדם מצוה שאינה יכולה להתקיים על ידי אחר, ואם לא יקיימנה עתה תבטל, אף על פי שהוא לומד לרבים, יפסיק באמצע למודו, ואחר כך ילמד לרבים. ע"כ.
(הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

לחשב מחשבות לעשות בזה

לבד מגדולתו בתורה, הצטיין רבי חיים מוולוז'ין בחכמתו ובפקחותו. בני דורו ידעו זאת היטב, ועל כן קבלו את דעתו ומרותו, ובעניינים רבים של ריב ומחלוקת פנו אליו כדי שיפטר בין הצדדים.

המעשה הבא הנו הוכחה חותכת לכך:

בעת שיסד רבי חיים את ישיבת וולוז'ין, שיגר שליח מיוחד לאסוף מעות לצורך אחזקת הישיבה. בין התורמים היה כפרי כלשהו, שנידב לישיבה בעין יפה ובנפש חפצה.

חלף זמן והסכום שנאסף כמעט וכלה. שוב נאלץ השליח לצאת לדרך לקבץ מעות, בטרם יצא, ביקש, כי יקנו לו בגדים נאים, ואז לכשיופיע בבגדים אלו בבתי התורמים יראה בעיניהם כאדם נכבד, והללו בודאי יגדילו עקב כך את תרומותיהם.

משנקנו בעבורו המלבושים, ביקש השליח שי תנו לו גם סוס ועגלה וזאת, לבל יאלץ לחפש אחר עגלה בכל עיר ועיר, ובכך יחסוך זמן רב. גם מבוקשו זה ניתן לו והאיש יצא לדרך.

בבגדיו ההדורים ובעגלתו המשובחת הגיע השליח לכפרים. והנה, אותו כפרי שבפעם הקודמת נידב סכום נכבד בעין יפה, סרב הפעם לתרום, לאחר שהעין עין בבגדי השליח ובעגלתו.

כל הפצרותיו של השליח לא הועילו הכפרי נשאר איתן בדעתו. "איני מוכן לתרום אפילו פרוטה אחת!"

כששב השליח ממסעו, בא אל רבי חיים וסיפר לו על אותו כפרי. שמע רבי חיים את הדברים והחליט לנסוע בעצמו אל האיש.

בכבוד רב ובסבר פנים יפות קידם הכפרי את פניו של רבי חיים מוולוז'ין. לאחר שיחה קלה פנה אליו רבי חיים בשאלה שהטרידה אותו: "מדוע סרבת בפעם הזאת לתרום למען הישיבה?"

השיב הכפרי "אומר לך את האמת, רבי. עד כה סברתי לתומי, שהנדבות מוקדשות לצורך תלמידי הישיבה ולכלכלתם, ועל כן נידבתי כספי בשמחה וברצון. אך כשראיתי כי הכסף מבזבז לצורך מלבושים נאים ועגלה משובחת לשליח החלטתי כי איני מוכן לתרום לשם כך מכספיי".

אמר רבי חיים "הסכת ושמע לי, ידידי. בודאי ידוע לך הפסוק בתורה "ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת... לחשוב מחשבות... בזהב ובכסף ובנחושת". לכאורה, כל מי שנדב למשכן הרים תרומתו רק לצורך קדשי הקדשים. אך למעשה, השתמשו בנדבות גם לצרכים אחרים. וזה היה תפקידו של בצלאל, שידע לחשוב מחשבות בבהירות שכלו ובהבנתו הנפלאה חדר בצלאל לתוך הלך מחשבתו של המנדב והבין את כוונתו, אם אמנם נתן את נדבתו לשם שמים, בלי כונה להנות מכך או שהיתה בנתינתו כונה לעשות זאת לשם כבוד ותפארת.

"אדם, שנדב בלא שום כונה צדדית השתמש בצלאל בכספו לצורך קדשי הקדשים. ואילו בנדבתו של אדם, שתרם גם למען ההנאה הפרטית שלו השמש בצלאל לצורך ההיכל.

"יכן הדבר בענייניך", פנה רבי חיים אל היהודי הכפרי, "את כספך אתה נותן לישיבתנו בלב טהור ולשם שמים בלבד, ועל כן בודאי נשתמש בו לצורך אחזקת התלמידים וכלכלתם. אך יש אנשים שנדבים כספים גם כדי להתהדר במעשה זה נדבתם של אלו תהיה לצורך השליח ועגלונו, ויש גם אנשים, המנדבים כספים אך ורק למען הכבוד בכספים שלהם ישתמשו לצורך המספוא של הסוס ולצורך תקוני העגלה..."

"הוי, רבי!" הגיב הכפרי משסים רבי חיים את דבריו, "מודה אני לך, על שמנעת ממני להכשל באי נתינת תרומות לאחזקת הישיבה"... ובדברו, הגיש לרב את נדבתו בשמחה וברצון (מעשיהם של צדיקים).